

HUR PÅVERKAR TPUSS TILLGÄNGLIGHETEN UR BOENDES PERSPEKTIV?

CYKLA

LÄMNA/HÄMTA
SKOLA/FÖRSKOLA

RESA SOMMAREN

ÅKA KOLLEKTIVT

HANDLA MAT

TA MIG TILL
JOBB/SKOLA

ÅKA BIL

HANDLA STORA
VAROR

GÖRA KULTUR- OCH
RESTAURANGBESÖK

KONSEKVENSBEDÖMNING
Underlag för TPUSS, Att leva i skärgården

DECEMBER 2015

white

INNEHÅLL

1. INTRODUKTION

Bakgrund	4
Uppdrag och syfte	4
Omgivningarna	5
Tidigare dialogprocesser	6
Dialogprocessens upplägg	7
Deltagare i dialogprocessen	8

2. TILLGÄNGLIGHET - MÅLPUNKTER OCH RESERELATIONER

Resorna idag	12
Resor till och från Göteborgs centrum idag	13
Resor till och från Göteborgs centrum i förslagen	15
Resor till och från Frölunda idag	17
Resor till och från Frölunda i förslagen	18
Resor mellan öarna idag och i förslagen	19
Resor mellan öarna och fastlandet idag och i förslagen	20
Övriga resor idag och i förslagen	22

3

3. TILLGÄNGLIGHET - VARDAGSLIV

Viktiga vardagssituationer	24
Resa med varor	25
Resa med barn	27
Terminalens utformning och funktion	28
Resa kvällstid	29
Parkeringssituationen	31
Resa sommartid	32
Resa till eller från arbete och skola	34
De unika miljöerna	36

4. AVSLUTNING

Sammanfattande reflektioner	38
Inför fortsatt arbete	40

MEDVERKANDE

Uppdragsgivare

Björn Wadefalk, projektledare,
stadsbyggnadskontoret Göteborgs stad

Annelie Kjellberg, biträdande
projektledare, stadsbyggnadskontoret
Göteborgs stad

Arbetsgrupp White

Lisa Wistrand, processledare

Åsa Hüffmeier, processledare

Evelina Johansson

Sanna Westin

Fredrika Levén

Gunnar Stomrud

Referensgrupp White

Anna Ågren

Jonas Svensson

White arkitekter AB
Magasinsgatan 10
Box 2502
403 17 GÖTEBORG

white

1

INTRODUKTION

BAKGRUND

En trafik- och parkeringsutredning för Södra skärgården (TPUSS) pågår för att studera olika scenarion för tillgängligheten till, från och inom Södra skärgården. Målet med TPUSS-projektet är att ta fram ett inriktningsförslag som politiken ska ta ställning till. Inriktningsförslaget ska föreslå en långsiktig lösning som ökar tillgängligheten till, från och inom Södra Skärgården.

Flera aspekter av resandet kopplat till södra skärgården behandlas: långsiktig plan för terminalläge; trafikupplägg för båt, spårvagn och buss; tillgång på parkering samt olika former av mobilitetsförbättrande åtgärder (t.ex. cykelinfrastruktur, uthämningsställen för e-handel, bilpool mm).

Projektets ramar är stadens strategiska dokument och budgetmål, så som översiktsplanen, trafikstrategin, utbyggnadsplaneringen, grönplan och det klimatstrategiska programmet. En viktig utgångspunkt i stadens strategier är att det hållbara resandet ska öka.

Flera utredningar och analyser ska ligga till grund för vilket inriktningsbeslut som tjänstemännen ska ge till förslag för politisk behandling. Bland annat vill Göteborgs stad att konsekvenser för vardagslivet och tillgängligheten ska belysas för olika möjliga lösningar.

UPPDRAG OCH SYFTE

Frågan om trafik till och från Saltholmen och öarna har diskuterats under lång tid och det finns ett stort engagemang från allmänheten i frågan. Göteborgs stad initierade två veckor under november 2015, ett "Öppet Hus" som blev en del i en mer omfattande dialogprocess i projektet TPUSS. Det har funnits flera målsättningar med dialogprocessen. Dels att staden ska få en bred problembeskrivning av den befintliga situationen, och att staden ska öka sin förståelse för hur de olika lösningsalternativen i TPUSS kan komma att påverka olika människors vardagsliv. Dels att öka allmänhetens kunskap om komplexiteten med att lösa situationen och att det finns många olika syner på hur dagens situation ska lösas.

Syftet med de två veckorna av "Öppet hus" var att få ett underlagsmaterial för att göra en konsekvensbedömning av lösningsalternativen som fanns presenterade. Det behövdes material som både gav en bredd och ett djup i diskussionen av konsekvenser för olika möjliga lösningar. Bredd i den mening att många olika intressentgruppers reflektioner beaktas och vägs in, och djup, där de olika lösningsalternativen problematiseras och analyseras utifrån olika intressenters perspektiv.

OMGIVNINGARNA

Bakgrund

Trafik och parkeringsfrågan på Saltholmen har länge varit angelägen för de boende i södra skärgården. Tillgången på parkering står i intressekonflikt med störningar hos de boende längs Saltholmsgatan och Torgny Segerstedtgatan men även med Saltholmens värden i natur, kultur, rekreation och landskapsbild. Kollektivtrafiken i form av terminalläge, spårvagnshållplats och busshållplats tar också en stor del av den tillgängliga ytan. Särskilt på sommaren accentueras problematiken kring parkeringen. De boende i södra skärgården måste idag åka via Saltholmen för att kunna ta sig in till fastlandet oavsett vilket transportslag det gäller. Gods till södra skärgården går idag via Fiskebäck.

Södra skärgården

Södra skärgården i Göteborg ligger ungefär 15 kilometer sydväst om Göteborgs centrum och består av ett flertal öar där de största är Brännö, Asperö, Köpstadsö, Styrö, Donsö och Vrångö. Öarna har varit befolkade sedan stenåldern, i slutet av 1700-talet blev havet en viktig inkomstkälla och det bidrog till en stor folkökning. Det är nu en betydelsefull del av Göteborg, dels som en levande skärgård där det är möjligt att bo och leva året om, dels som ett rekreationsområde och turistmål för den stora staden. På öarna bor cirka 4 500 personer året runt och cirka 2 900 personer en viss del av året.

Från Saltholmen utgår passagerarbåtarna till de större öarna i stadsdelen. På öarna finns ingen privatbilism, man åker flakmoped, cyklar eller går. Förhållandevis många arbetar i sin egen stadsdel, de som pendlar ut arbetar till stor del i centrala Göteborg. Bland de boende i Södra skärgården äger cirka 23 procent en

bil och bilnehavet har ökat från år till år (2000-2014). I Göteborg som helhet ligger bilnehavet på ungefär 28,5 procent. Närmare 40 procent av familjerna på öarna har tillgång till en bil.

Fiskebäck

Fiskebäck gränsar till havet vid Göteborgs södra skärgård, och gränsar i norr till Hinsholmen/Långedrag, i nordost till Pävélund, och i söder till Bratthammar/Högen/Önnered. Bebyggelsen i Fiskebäck består idag nästan uteslutande av villor och radhus samt enstaka äldre byggnader. Fiskebäck är Sveriges största fiskeläge och fiskhamnen är av riksintresse för yrkesfisket. Hamnen är en av de platserna i stadsdelen med störst koncentration av arbetsplatser.

Området såväl som stadsdelen Älvsborg är en välmående stadsdel, med en befolkning som i genomsnitt har högre inkomster, mindre ohälsa och fler i förvärsarbete än genomsnittet i Göteborg. Bland de boende i Fiskebäck äger cirka 40 procent en bil och bilnehavet har varit konstant, något minskande från år till år (2000-2014). I Göteborg som helhet ligger bilnehavet på ungefär 28,5 procent. Närmare 70 procent av familjerna i Fiskebäck har tillgång till bil.

I området finns stora möjligheter till en givande fritid med grönområden, friluftsbad och småbåtshamnar. Inom området finns en populär allmän badplats. Kustområdet är en tillgång för hela Göteborg.

Saltholmen

Saltholmen är en halvö vid Älvsborgsfjordens södra kust. Den var tidigare en ö, men när Saltholmen–Göteborgs järnväg byggdes anlades en bank som förbindelse med fastlandet. Banken har senare breddats för att

anlägga bilparkeringar med mera. Från Saltholmen utgår passagerarbåtarna till öarna i södra skärgården och på sommaren kommer badgäster i mängder med spårvagn, bil eller cykel till terminalläget. Bland de boende i Saltholmen/Långedrag äger cirka 40 procent en bil och bilinnehavet har varit konstant, något minskande från år till år (2000-2014). I Göteborg som helhet ligger bilinnehavet på ungefär 28,5 procent. Närmare 70 procent av familjerna i Långedrag/Saltholmen har tillgång till bil.

Området såväl som stadsdelen Älvsborg är en välmående stadsdel, med en befolkning som i genomsnitt har högre inkomster, mindre ohälsa och fler i förvärvsarbete än genomsnittet i Göteborg. Idag är området mer en boendestadsdel där de flesta invånarna arbetar utanför stadsdelen. I området finns stora möjligheter till en givande fritid med grönområden, friluftsbad och småbåtshamnar. Saltholmens kallbad är närmast en kulturinstitution i Göteborg.

TIDIGARE DIALOGPROCESSER

TPUSS har pågått ett tag och fram till sommaren 2015 har dialogprocessen i stort handlat om att samla in olika perspektiv på dagens situation från människor som är berörda i frågan för att få ett kompletterande underlag till att ta fram lösningsalternativ. En geografisk avgränsning har gjorts där lokala grupper har hörts om sina perspektiv, medan stadens förvaltningar står för stadens och regionens perspektiv, inklusive besökare från övriga staden och turism.

Stadens arbetsgrupp har träffat flera av de organiserade grupperna och samlat in deras perspektiv på dagens

situation. För att öka representationen har en enkät skickats ut till 1700 slumpvis utvalda bofasta i Södra Skärgården. 1103 personer svarade. Uppsökande aktiviteter har gjorts för att samla in perspektiv hos småbarnsföräldrar i Södra Skärgården, ungdomar i Västra Göteborg, samt boende kring Opaltorget. Projektet återkopplas till allmänheten via en hemsida med adressen www.goteborg.se/tpuss. Hemsidan används som kanal till allmänheten med regelbundna uppdateringar. Här finns bl.a. resultaten från enkäten.

DIALOGPROCESSENS UPPLÄGG

Metod och process

Med uppdragsbeskrivningen som bakgrund insamlades underlagsmaterial under de två veckorna för "Öppet hus" på tre olika sätt, genom en interaktiv utställning, genom en omfattande enkät och genom tre workshops med invånare och berörda.

Utställning

På medborgarkontoret vid Frölunda torg fanns utställningen placerad under de två veckor som "Öppet hus" pågick. Här fanns möjlighet för besökare att markera hur de presenterade förslagen kunde påverka deras vardagsliv och tillgänglighet. Utställningen var bemannad med personal från arbetsgruppen för TPUSS vid två tillfällen. Utställningen besöktes av cirka 40 män och cirka 25 kvinnor. Till utställningen vid Frölunda torg kom besökare från hela västra Göteborg, med tyngdpunkt från Södra skärgården.

På Sjöräddningssällskapet i Långedrag fanns en likadan utställning öppen och bemannad vid två tillfällen under två-veckors-perioden. Här fanns på samma sätt möjlighet för besökare att markera hur de presenterade förslagen kunde påverka deras vardagsliv och tillgänglighet. Utställningen besöktes av cirka 25 män och 15 kvinnor. Besökarna vid utställningen på Sjöräddningssällskapet kom framför allt från området kring Saltholmen.

Under hela perioden fanns även en utställning på Stadsbyggnadskontoret, vid Gustav Adolfs torg. Utställningen var inte bemannad och det fanns endast möjlighet att läsa om förslagen, inte tycka till.

Webbenkät

Under perioden fanns allt ingående material tillgängligt på kommunens hemsida. Dessutom fanns en webbenkät tillgänglig. På samma sätt som utställningen, fångade enkäten upp reaktioner och invånares egen bedömning av hur de påverkas av alternativen. Cirka 350 personer har svarat på hela enkäten, som var omfattande. Cirka 1000 personer påbörjade enkäten.

Workshops

Vid två tillfällen bjöd kommunen in en grupp på totalt cirka 70 personer för att fördjupa, resonera och problematisera hur vardagslivet fungerar idag och hur de olika alternativen kan tänkas påverka invånare och olika befolkningsgrupper.

Deltagarna från båda workshoparna samlades vid ett återkopplingstillfälle där en första presentation av vad som framkommit under workshoparna gjordes. Dessutom gavs möjlighet till ytterligare fördjupning.

Inkomna yttranden

Under perioden för Öppet hus har det kommit in många mail med olika förslag och tankar kring förslagen. Dessa kommer att tas om hand i det fortsatta TPUSS-projektet och redovisas inte i denna rapport.

DELTAGARE I DIALOGPROCESSEN

Här presenteras data om vilka som bidragit till underlagsmaterialet genom att beskriva sin vardag eller hur förslagen påverkar dem.

Webbenkät

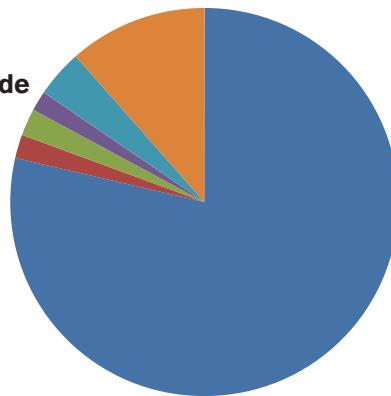
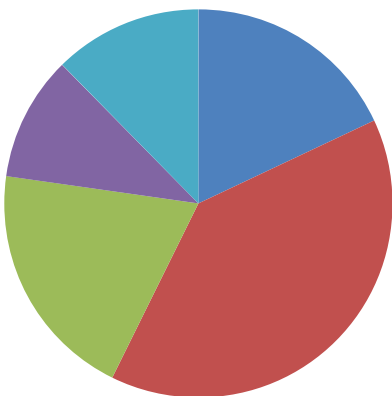
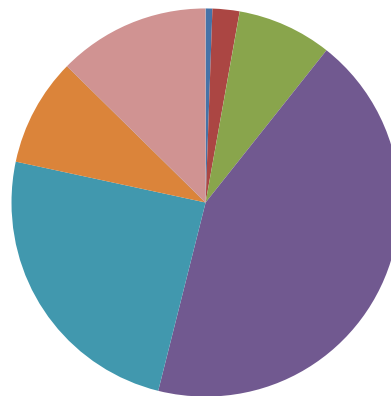
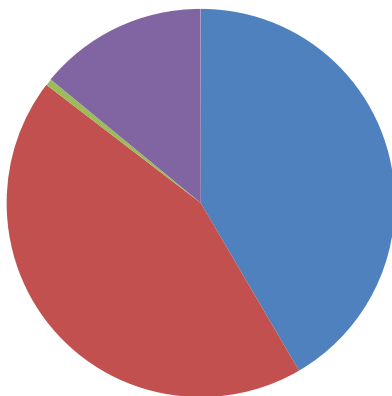
I webbenkäten deltog ungefär lika många kvinnor som män. Av de som deltog var majoriteten mellan 30-49 år eller 50-64 år. En överväldigande majoritet av de som svarar bor i Södra skärgården. Det är få av de som svarat som använder bilen sällan eller aldrig. De flesta använder bilen varje dag eller varje vecka.

Workshopar

Boende bjöds in att via mail anmäla intresse till deltagande vid fördjupningsworkshopar. Ett urval gjordes för att i så hög utsträckning som möjligt sprida deltagandet vad gäller kön, ålder och boendeort.

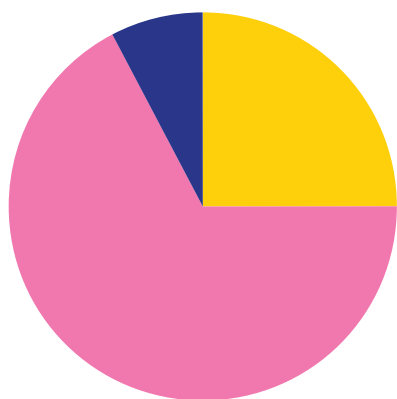
Trots detta var deltagarna vid workshoparna till övervägande andel män. Yngre åldrar saknades nästan helt, medan det var en jämn fördelning mellan grupperna 31-50 år, 51-64 år samt 65 och äldre. Boende på öarna utgjorde nästan 3/4 av deltagarna. Boende i Fiskebäck och i Saltholmen utgjorde tillsammans en fjärdedel. De flesta av deltagarna använder bil varje dag eller varje vecka.

Deltagare i webbenkät

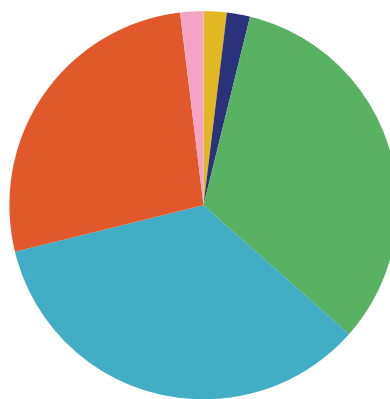

Deltagare vid workshops

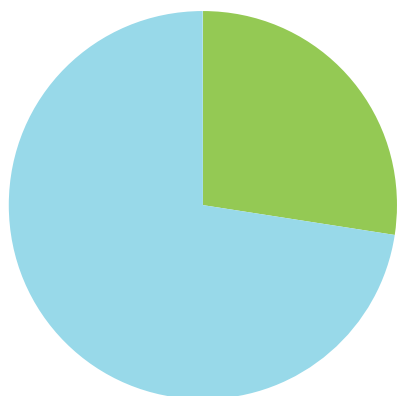
Kön

- kvinnor
- män
- annat/ej angivit

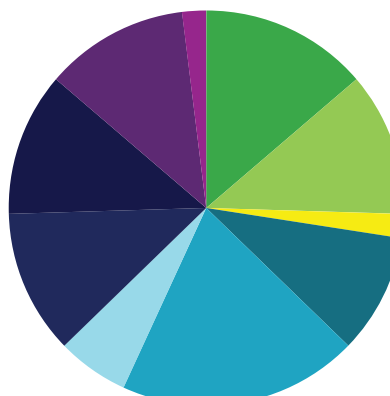
Ålder

- 0-15 år
- 16-19 år
- 20-29 år
- 30-49 år
- 50-64 år
- 65-85 år
- Äldre än 85 år
- ej angivit

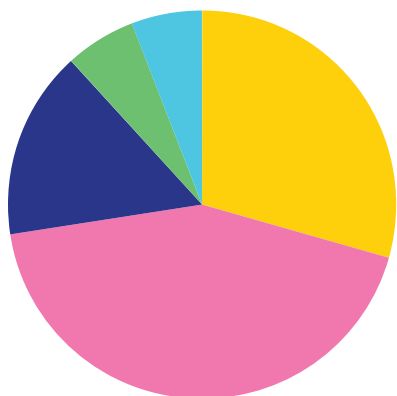
Boendeort

- Fastland
- Öar

Boendeort

- Fiskebäck
- Saltholmen, Långedrag, Tångudden
- Väster
- Asperö
- Styrso
- Köpstadsö
- Donsö
- Vrångö
- Brännö
- Stora Förö

Bil användande

- Varje dag
- Varje vecka
- Mer sällan
- Aldrig
- Ej angivit

2

TILLGÄNGLIGHET

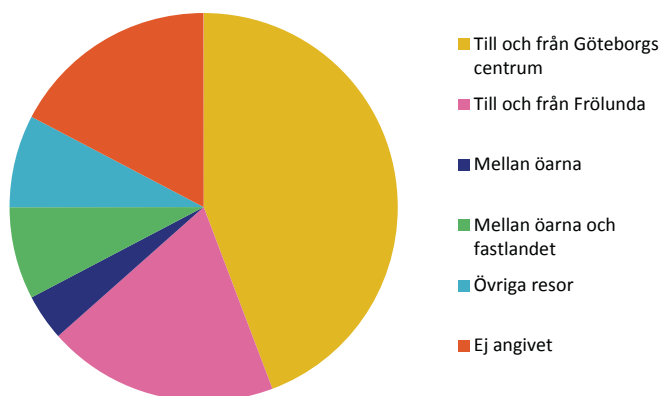
-målpunkter och reserelationer

RESORNA IDAG

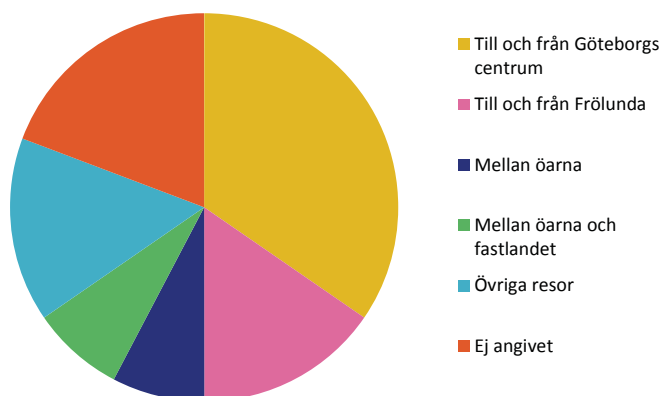
Resande idag

I den individuella övningen under workshop 1 och 2 ombads deltagarna att beskriva en vardagsresa som idag fungerar bra och en vardagsresa som idag fungerar dåligt. Enligt resultatet av övningen fördelades sig resmålen på följande sätt:

DEN BRA RESAN IDAG

DEN DÅLIGA RESAN IDAG

Övningen var utformad på samma sätt, oavsett om man bor på öarna, i Fiskebäck, kring Saltholmen eller på en annan plats. Ifrån resultatet av övningen kan man därför få en bild av hur de boendes vardagsresande idag fungerar beroende på var man bor.

Resultatet kan inte anses innebära en heltäckande bild av vart de boende i området reser, men ger ändå en fingervisning om vilka kopplingar som är viktiga för de boende. Utifrån resultatet under workshopen analyseras tillgängligheten utifrån följande målpunkter och reserelationer:

- Resor till och från Göteborgs centrum
- Resor till och från Frölunda
- Resor mellan öarna
- Resor mellan öarna och fastlandet (Saltholmen/ Fiskebäck)
- Övriga resor

Resande i framtiden

När workshopdeltagarna beskrivit sina bra och dåliga resor idag, fick de uppgiften att sätta sig in i ett av förslagen och sedan beskriva hur resan skulle fungera om förslaget genomfördes. På detta sätt har en bild skapats av hur förslagen kommer att förändra möjligheterna att resa till olika resmål och med olika transportmedel.

RESOR TILL OCH FRÅN GÖTEBORGS CENTRUM IDAG

Resans syfte

Med utgångspunkt i resultatet av övningen, kan man se att man reser mellan Göteborgs centrum och öarna, Saltholmen eller Fiskebäck framför allt med följande syften:

- Resa till eller i jobbet
- Resa till skolan
- Resa för att lämna eller hämta på förskola/skola
- Resa för att handla mat
- Resa för att handla annat än mat
- Resa till fritidssysselsättning
- Resa till kultur och nöjen

Resor till och från Göteborgs centrum utgjorde nära hälften av de resor som beskrivits som bra, och cirka en tredjedel av de resor som beskrivits som dåliga.

Av detta kan man dra slutsatsen att resor till och från Göteborgs centrum idag är viktiga, både eftersom de förekommer ofta i övningen och eftersom resorna har ett brett spektrum av syften. Med tanke på syftena är det viktigt att den här reserelationen fungerar bra under olika tider på dygnet och året.

I följande stycken kommer en bild ges av hur resorna fungerar idag, uppdelat på om resans start är öarna, Saltholmen eller Fiskebäck. Detta är inte en heltäckande beskrivning, utan en tolkning av vad som under workshoparna framkommit som viktigast.

Att resa mellan öarna och Göteborgs centrum idag

Vad gäller kollektivtrafiken visar resultaten av övningen att kollektivtrafiken fungerar olika bra beroende på vilken tid på dygnet man åker. Morgon och sen eftermiddag går kollektivtrafiken tätt, båten är snabb, båtens och ösnabbens tider är anpassade till varandra. Tidigare på eftermiddagen och senare på kvällen går inte ösnabben och passningen mellan spårvagn och båt upplevs som dålig vilket leder till att man ofta missar båten. På helger finns inte heller någon ösnabb, båtarna går sällan och det går enbart långsamma båtar.

En annan aspekt som ofta nämns är att det fungerar dåligt att få med packning, varor och gods med kollektivtrafiken, framför allt eftersom det innebär flera byten.

Liknande som för kollektivtrafiken, uttrycker de boende att det fungerar olika bra att åka bil beroende på vilken tid på dygnet man åker. Att åka riktigt tidigt på morgonen eller efter morgonrusningen fungerar bra, då är det lite trafik. Sen eftermiddag är det fullt på vägarna.

Bilen upplevs av många som överlägsen kollektivtrafiken vad gäller att resa med packning, varor och gods.

Parkeringsituationen upplevs däremot av många öbor som dålig, då man ofta måste åka runt och leta efter en plats. Det upplevs också som problematiskt att bilen därför hamnar på olika ställen och man inte alltid kommer ihåg nästa gång man ska använda bilen var den står. De personer som har en hyrd parkeringsplats upplever inte parkeringsituationen på samma sätt.

Att resa mellan Saltholmen och Göteborgs centrum idag

Vissa boende i Saltholmen upplever cykelbanorna som någorlunda bra. Andra upplever att man måste anpassa sig i tid, så att man inte kommer samtidigt som en färja eftersom cykelbanan då blir trång.

Spårvagnen är långsam. Framför allt under sommartid är det ont om sittplatser. Ösnabben (snabbussen) stannar inte vid Käringberget.

På morgonen och när färjor kommer in är det köer, ibland hela vägen till Nya Varvet. Korsningar, skolor etc upplevs som flaskhalsar. På Saltholmsgatan är hastigheterna höga. Boendemiljön upplevs som dålig på grund av luftföroreningar och trafikbuller.

Att resa mellan Fiskebäck och Göteborgs centrum idag

På morgon och tidig eftermiddag upplever en del boende kollektivtrafiken som bra med frekventa turer och få stopp. Sen kväll däremot är det glesa turer och många byten. Andra boende säger att de alltid åker bil eftersom det saknas bra andra kommunikationer.

Det upplevs som svårt att transportera inköp med kollektivtrafiken.

RESOR TILL OCH FRÅN GÖTEBORGS CENTRUM I FÖRSLAGEN

Förslag A Saltholmen

“Tack vare dessa förändringar kan vi sluta med övernattningslägenhet i centrum.”

“Godshanteringen kommer att bli bättre.”

citatt från workshopdeltagare

Många boende anser att om förslag A genomfördes skulle det bli lättare att åka kollektivt till och från Göteborgs centrum, jämfört med idag. En bättre kollektivtrafik kommer att göra det enklare att resa och att få med packning, varor och gods i kollektivtrafiken utan byten. Något av det som nämns som positivt är fler snabbåtar kvällstid, fler turer, buss till varje båt och bättre information. En ny terminalbyggnad ger bättre möjligheter att vänta under tak och att bättre knyta samman parkering och båt. Andra boende uttrycker en rädsla för att det ska bli svårare att åka kollektivt. Kommer det att blir färre turer på vintern? Kommer spårvagnarna att bli färre?

Vad gäller att åka bil till eller från centrum, bedömer boende att det kommer att bli lättare. Det blir fler parkeringsplatser och man behöver därför inte oroa sig för att hitta en parkering. En kommentar är att ha en egen parkeringsplats inte är synonymt med att åka mer bil. Det kan snarare vara tvärtom att en egen parkeringsplats gör det enklare att låta bilen stå för att istället använda kollektivtrafiken. Den nya terminalbyggnaden ger möjligheter att gå under tak till bilen. Det blir fler poolbilar.

Förslag B Saltholmen + knutpunkt

“Det här förslaget löser inga problem.”

“Längre tid, längre transportsträckor.”

“Det här förslaget kommer ta död på turismen ut till öarna.”

citatt från workshopdeltagare

Det finns både förhoppningar på förbättringar och farhågor för försämringar för möjligheten att cykla till centrum. Någon hoppas på bättre cykelbanor. Andra är rädda för att det kommer att bli mer biltrafik och därmed bli svårare att cykla.

För kollektivtrafiken finns förhoppningar och förbättringar i form av högre tillförlitlighet. Dock utpekades det extra bytet vid knutpunkten som något negativt. Kommer det att vara tillåtet att ha med resgodis av diverse slag på bussen? Det kan handla om allt ifrån veckohandlingen till byggvaror, bensindunkar mm.

Vissa boende tror att det kommer att bli lättare att åka bil, andra att det kommer att bli svårare. Farhågor finns för mer trafik och längre köer. Parkeringskapaciteten på Frölunda torg ifrågasätts.

Förslag C Fiskebäck

“Turistverksamheter i skärgården kommer att drabbas hårt om trafiken läggs om till Fiskebäck. Det kommer att bli svårt för turister att hitta till skärgården. Kan man få ut 6-7000 turister dagligen med buss?”

citatt från workshopdeltagare

De boende tror både att det kommer att bli lättare och svårare att åka kollektivt. Detta kan ha att göra med var man bor idag. Det finns farhågor om färre turer med kollektivtrafiken från Saltholmen och kanske indragen

spårvagn. Det finns också farhågor för att bussen mot Fiskebäck inte kan svälja lika mycket folk som spårvagnen mot Saltholmen, vilket kan leda till kaos, framför allt på våren och sommaren.

Bilresan blir längre men å andra sidan kanske parkeringen fungerar bättre.

Förslag D Fiskebäck + knutpunkt

“Varför ska vi resa via Frölunda torg?”

“Jag känner mig otrygg på Frölunda torg.”

“Positivt med paketutlämning i Fiskebäck och på öarna.”

citrat från workshopdeltagare

Det blir svårare att cykla eftersom det blir längre distanser till centrum.

Hos de boende på öarna finns farhågor för att det ska bli svårare att åka kollektivt jämfört med idag eftersom det blir fler byten. Från Fiskebäck däremot, finns förhoppningar om bättre kollektivtrafik med täta bussanslutningar. Från Saltholmen finns farhågor för färre turer, kanske till och med en indragen spårvagn.

En ny terminalbyggnad lyfts fram som något positivt. Kortare promenader mellan olika typer av fordon då bussar dockar in i terminalen där båten anlöper och terminalen som mötesplats med bland annat kafé ses som bra.

Förslag E Linbana

“Skärgården blir en förort. Vi flyttar!”

“Kommer man att behöva stänga av skärgården för yrkesbåttrafik och fritidsbåttrafik?”

citrat från workshopdeltagare

Deltagare vid workshoparna upplever att det med förslaget blir svårare att cykla eftersom cykelvägen blir längre.

Även för detta förslag finns både förhoppningar och att det ska bli lättare att åka kollektivt och farhågor för att det ska bli svårare. På den positiva sidan nämns bättre turtäthet samt att det sommartid kommer att bli “strålande” att åka linbana. På den negativa sidan nämns sämre resekomfort och att det kommer att bli svårare att tidsplanera då man inte vet hur dags man kommer med en linbana. Frågetecken finns kring möjligheterna att få med packning, varor och gods med linbanan. Hur kommer det att fungera med ledsagning för barn som ska åka mellan öarna?

Någon undrar varför linbanan ska åka till just Frölunda? Jag vill ju åka till centrum!

Rädsla finns att det kommer att bli svårare att åka bil. Åsikten att man inte vill parkera i Frölunda kommer fram.

Kombinationsförslag F2 Båt till centrum

Både workshop och webbenkät visade att majoriteten av alla medverkande, oavsett var man bor, tyckte att en båt till centrum skulle förenkla vardagslivet. Skärgårdsbor anser att det skulle bli lättare att åka kollektivt eftersom man slipper byten. Saltholmenborna hoppas på en minskad trafik i sitt bostadsområde om kombinationsförslaget genomförs. Man ser också att det kommer att bli enklare för turister att hitta ut till skärgården.

RESOR TILL OCH FRÅN FRÖLUNDA IDAG

Resans syfte

I övningen angavs följande syften med resor mellan Frölunda och öarna, Saltholmen eller Fiskebäck:

- Resa till eller i jobbet
- Resa för att lämna eller hämta på förskola/skola
- Resa för att handla mat
- Resa för att handla annat än mat
- Resa till fritidssysselsättning
- Resa för att träffa släkt och vänner

I resor till och från Frölunda ingår även resor till närliggande områden som Sisjön och Tynnered.

Näst efter resor till och från Göteborgs centrum, var resor till och från Frölunda den reserelation som var vanligast att ange i övningen, både för den bra och den dåliga resan. Det anges också här ett brett spektrum av syften med resorna, vilket tyder på att reserelationen är viktig. Med tanke på Göteborgs stad planering för framtiden, där Frölunda torg pekas ut som en knutpunkt i staden som kommer att utvecklas med bland annat fler arbetsplatser, mer service och mer handel, är det troligt att den här reserelationen kommer att bli än viktigare för de boende i framtiden. Det är troligt att fler av de boende på öarna och i Saltholmen och Fiskebäck kommer att arbeta i Frölunda eller besöka Frölunda för att handla.

I följande stycken kommer en bild ges av hur resorna fungerar idag, uppdelat på om utgångspunkten är öarna, Saltholmen eller Fiskebäck. Detta är inte en heltäckande beskrivning, utan en tolkning av vad som under workshoparna framkommit som viktigast.

Att resa mellan öarna och Frölunda idag

Att resa med kollektivtrafiken från öarna till Frölunda tar idag dubbelt så lång tid jämfört med att resa med bil, på grund av de många byten i kollektivtrafiken som krävs. Det finns ingen snabbuss, och spårvagnen tar lång tid. På kvällarna är turtätheten låg. På helgen tar det ännu längre tid då båtarna är långsamma och går sällan. En uppfattning är att det fungerar dåligt att resa "på tvärsen" i stadsdelen. Det är trångt på de spårvagnar och bussar som går och det är svårt att lasta varor, något som är viktigt då många handlar sin mat i Frölunda eller Sisjön.

Att åka bil fungerar bra framför allt morgon, eftermiddag och kväll eftersom det är lite trafik då. Eftermiddagen är också en bra tid för att få parkering för bilen. Många passar på att fixa ärenden i anslutning till hemresan.

Att resa mellan Fiskebäck och Frölunda idag

Man upplever att kollektivtrafiken fungerar bra på förmiddagarna, det är ofta ett lågt resandantal då. På morgonen fungerar den sämre, då resandantalet är mycket högre.

Att resa mellan Fiskebäck och Frölunda med bil idag upplever man fungerar bra, på morgonen är det dock ofta långa bilköer.

RESOR TILL OCH FRÅN FRÖLUNDA I FÖRSLAGEN

Förslag A Saltholmen

Med förslaget tror många att det skulle bli lättare att åka kollektivt, med en bättre kollektivtrafik till fler mål i staden. Båttrafiken skulle också bli mer effektiv, med tätare båtturer. Snabbussar till Frölunda anses som en positiv utveckling.

Många tror att det med det här förslaget hade blivit lättare att åka bil. Det underlättar också för lastning och lossning.

Förslag B Saltholmen + knutpunkt

Många anser att förslaget är mindre flexibelt och tror att det kommer leda till en längre restid. Det kommer finnas sämre möjligheter att ta med varor. Å andra sidan tror flera att det kommer bli lättare att åka kollektivt, med de förbättrade förbindelserna. Det kommer vara en tätare kommunikation från Fiskebäck. Dock finns farhågor om en större trängsel på grund av de många bostäder det planeras för.

Uppfattningen är att det kommer bli svårare att åka bil och parkeringen kommer att fungera sämre. Även lastning och lossning kommer att fungera sämre.

Förslag C Fiskebäck

Det kommer att bli lättare att använda och utnyttja kollektivtrafiken, då kollektivtrafiken täcker linjesträckorna betydligt bättre.

Däremot kommer det bli svårare att åka bil. Någon uttrycker en oro för att det kommer bli problem om det inte finns tillräckligt många parkeringsplatser för de fastboende.

Förslag D Fiskebäck + knutpunkt

"Jag kan inte byta jobb! Om jag väljer ett jobb någon annan stans än Frölunda torg blir det komplicerat."

citrat från workshopdeltagare

Det råder tvetydiga meningar om huruvida förslaget gör det lättare eller svårare att åka kollektivt. Någon tycker att det kommer bli svårare då det är sämre att det inte går spårvagnar. Någon anser att det kommer bli lättare att åka kollektivt, då förslaget leder till färre byten samt snabbare och kortare restid. Det kommer ta kortare tid att ta sig till Fiskebäck, men svårare att ta sig mellan öarna. Direktbussen till Frölunda torg är ett positivt tillägg.

Vissa tror att det kommer att bli lättare att åka bil, vissa att det kommer bli svårare. Parkeringen kommer bli lättare, men å andra sidan kommer det bli svårare att lasta av.

Förslag E Linbana

"Vi vill åka båt!"

citrat från workshopdeltagare

Många anser att det här förslaget kommer leda till en högre komfort för resenären. Kollektivtrafiklösningen kommer att ge färre byten samt en bättre turtäthet. Många uttrycker dock att de vill åka båt.

Det kommer att bli lättare att åka bil, dock finns farhågor för att förslaget kommer leda till många byten.

RESOR MELLAN ÖARNA IDAG OCH I FÖRSLAGEN

Resans syfte

I övningen angavs följande syften med resorna:

- Resa till eller i jobbet
- Resa för att lämna eller hämta på förskola/skola
- Resa för att handla mat
- Resa till fritidssysselsättning
- Resa för att besöka vårdcentral

Resor mellan öarna utgjorde den minsta delen av de angivna resorna i övningen. Trots detta kan man se att resorna är en viktig del av att kunna klara vardagslivet på öarna i och med att man måste resa mellan öarna för att ta sig till vårdcentral, skola med mera. På workshopparna deltog inga skolbarn, hade de deltagit kan man anta att resorna mellan öarna fått större vikt. Bilden som ges nedan ska inte ses som heltäckande, utan skildrar snarare det som vid workshopparna framkommit som viktigast.

Att resa mellan öarna idag

Idag anser flera att förbindelsen mellan öarna är dålig, med en ofta lång restid för vuxna och barn att ta sig till "centralön" Styrso där bland annat skolor och vårdcentralen ligger. Turtätheten ses som dålig, speciellt under helger. Många anser dock att ledsagade resor till skolan fungerar bra. Om man har kort resa till jobbet fungerar det bra.

Förslag A Saltholmen

Förslag B Saltholmen + knutpunkt

Förslag C Fiskebäck

Förslag D Fiskebäck + knutpunkt

Upplevelsen är att resorna kommer att förenklas i och med en ny, snabbare båtlinje mellan öarna med tätare turer. Förslaget kommer kanske i längden att minska behovet av att åka till fastlandet.

Förslag E Linbana

I det här förslaget är någon orolig för att servicen på öarna kommer att försvinna. Det behövs också en ledsagning för barn.

Hur lång blir egentligen restiden med detta förslag?

Någon tycker att det vore bra med en möjlighet att åka till andra öar via linbana.

Kombinationsförslag F3 Broar mellan öarna

"En bro mellan öar kommer att gynna alla!"

citrat från workshopdeltagare

I kombinationsförslaget går det att ta sig med fordon mellan öarna. Ambulans, färdtjänst och taxi kommer att få en bättre tillgänglighet.

Någon tycker att en bro mellan alla eller vissa öar kommer att gynna alla privatpersoner och företagare. Servicen på öarna kommer bli mer tillgänglig. Man tror även att turismen kommer att gynnas och spridas mer bland öarna.

RESOR MELLAN ÖARNA OCH FASTLANDET (SALTHOLMEN/FISKEBÄCK) IDAG OCH I FÖRSLAGEN

Resans syfte

I detta stycke analyseras resor mellan öarna och fastlandet. Med fastlandet avses de delar som ligger nära antingen terminalen vid Saltholmen eller en framtida terminal i Fiskebäck. Dessa resor innebär enbart en resa med båt och byte till annat trafikslag är inte är nödvändigt. De särskiljs eftersom detta ger andra förutsättningar för resan.

I övningen angavs följande syften med resorna:

- Resa till eller i jobbet
- Resa för att handla mat
- Resa till fritidssysselsättning
- Resa till nöjen

Bilden som ges nedan ska inte ses som heltäckande, utan skildrar snarare det som vid workshoparna framkommit som viktigast.

Att resa mellan öarna och fastlandet idag

Man anser att det fungerar bra att cykla från Fiskebäck till Saltholmenterminalen och att cykelvägen är kort. Däremot ser man inte att barn kan cykla utan sällskap. Det går bra att cykla från Saltholmenområdet till terminalen, dock är det ont om cykelplatser ombord på färjan. Det finns heller inget bra sätt att lämna cykeln vid Saltholmen.

Att åka kollektivt från Fiskebäck till öarna innebär många byten och en lång restid. Att resa från Saltholmen mot öarna kollektivt innebär en snabb resa med båten. På sommaren finns det dock en stor risk att inte komma med färjan på grund av alla badgäster och turister. På sena kvällar är båttrafiken gles.

Att ta sig med bil från Fiskebäck fungerar dåligt eftersom det ofta innebär parkeringsproblem.

Förslag A Saltholmen

I det här förslaget tror man att kollektivtrafiken kommer att fungera på samma sätt som den gör idag. Dock kommer det innebära mer folk på terminalen och på båtarna.

Förslag B Saltholmen + knutpunkt

Med det här förslaget upplever man inte att kollektivtrafiken kommer att förändras. Parkeringen på Frölunda torg innebär en försämring för bilresandet.

Förslag C Fiskebäck

Från Fiskebäck innebär förslaget en kortare cykeltur. Från Fiskebäck innebär förslaget också färre byten med kollektivtrafiken, kortare restid samt att det blir lättare.

Förslag D Fiskebäck + knutpunkt

Från Fiskebäck kommer det bli lättare att ta sig med cykel. Från Saltholmen kommer det bli svårare att cykla då det blir ett längre avstånd i land. Från Fiskebäck kommer det gå snabbare att ta sig med kollektivtrafiken. Från Saltholmen kommer restiden bli längre, förslaget innebär många byten.

Kombinationsförslag F1 Delad terminal

Äldre barn kan cykla själva till terminalen. Det kommer att bli lättare att komma med båten, men blir det inte sämre turtäthet med båt från varje terminal?

Man är rädd för att, när trafiken splittras upp på två ställen, det ger med sämre underlag för övrig kollektivtrafik. Det blir också en glesare spårvagnstrafik från Saltholmen.

ÖVRIGA RESOR IDAG OCH I FÖRSLAGEN

Resmål och syfte

I workshopövningen togs ett antal andra resmål upp. I den här delen diskuteras resandet till och från dessa resmål. Bilden kan inte bli heltäckande, då det bara var ett fåtal personer som beskrev dessa resor. Resmålen var följande:

- Lindholmen
- Torslanda/Arendal
- Kallebäck
- Östra sjukhuset

Resornas syfte angavs i övningen som:

- Resa till och i jobbet
- Resa till skola
- Resa för att handla mat
- Resa till fritidssysselsättning
- Resa för sjukhusbesök

Övriga resor idag

Kollektivtrafiken till Lindholmen fungerar dåligt, många upplever en lång väntan på Saltholmen innan vagnen går samt dålig passning till spårvagnen eller bussen i Kungsten. Det går dock snabbt att ta sig med bil. På tidig morgon är båtresan snabb, det är enkelt att byta till bilen och det är också ofta lite trafik.

Mot Torslanda och Arendal upplever många mycket dåliga anslutningar med kollektivtrafiken. Ösnabben stannar till exempel inte vid Kungssten, vilket försvårar byten. Det fungerar dock bra att ta sig med bil.

På tidiga morgonar fungerar det bra att ta sig med cykel till Kallebäck.

Man upplever lång restid till och från Östra sjukhuset.

Förslag B Saltholmen + knutpunkt

Förslaget kommer kräva ytterligare ett byte för att komma till bilen, för att ta sig till Lindholmen.

Förslag C Fiskebäck

Mot Torslanda/Arendal kommer det att bli längre väg att cykla, bussen kommer att behöva ta en längre väg och det kommer även bli svårare att åka bil. Det är dock positivt att parkeringen kommer att hamna närmare båten.

Förslag D Fiskebäck + knutpunkt

Det är negativt att det nödvändigt att åka till Frölunda torg när man är på väg mot Lindholmen.

Förslag E Linbana

Mot Torslanda/Arendal kommer det att bli svårare att cykla, och det blir en längre resa med fler byten i kollektivtrafiken. Dock anser någon att knutpunkten blir bättre med Frölunda torg än med Saltholmen.

Mot Kallebäck kommer det att bli svårare att åka kollektivt, men vägen blir kortare och även något lättare att cykla och åka bil. Dock blir resan sämre via Frölunda torg och Styrso.

Kombinationsförslag F1 Båt till centrum

Förslaget kommer att underlätta för unga som ska gå i skola på Lindholmen.

3

TILLGÄNGLIGHET

-vardagsliv

VIKTIGA VARDAGSSITUATIONER

Under dialogprocessen har många ämnen och perspektiv diskuterats, men ett antal vardagssituationer har framstått som extra viktiga i samband med utredningen kring trafik- och parkeringslösningar för trafiken till och från Södra skärgården för de boende som deltagit i dialogen. I följande kapitel kommer dessa vardagssituationer att beskrivas med utgångspunkt i nuläget och sen hur boende anser att förslagen kan tänkas påverka frågorna.

Viktiga vardagssituationer för de boende i Södra skärgården

Skärgårdsborna framhöll följande frågor och vardagssituationer som viktiga:

- Att resa med varor
- Att resa med barn
- Terminalens utformning och funktion
- Att resa kvällstid

Viktiga vardagssituationer för de boende i Södra skärgården och de boende kring Saltholmen

För boende på öarna och kring Saltholmen är följande vardagssituationer viktiga:

- Parkeringssituationen kring Saltholmen
- Att resa sommartid

Viktiga vardagssituationer för de boende i södra skärgården, Fiskebäck och Saltholmen

För de flesta boende inom det aktuella området ser följande frågor som viktiga:

- Att resa till eller från arbete eller skola
- Att miljöerna är unika

RESA MED VAROR

Resa med varor idag

"Skärgårdsbor bär alltid"

"Många måste skaffa egen båt och bil för att klara transportererna."

citat från workshopdeltagare

Att bo i Södra skärgården innebär en svårighet att transportera packning, varor och gods till och från hemmet, menar boende. Riktigt stora gods kan idag skickas med en särskild båt från Fiskebäck, medan man tar med sig det mer all dagliga själv på båten. För att få ihop vardagslivet trots att man ofta har långa restider, är en vanlig strategi att göra fler ärenden samtidigt, kanske på väg hem från arbetet eller när man ändå måste resa till fastlandet. Detta leder till att skärgårdsborna ofta bär med sig något vid sitt resande.

För att klara detta, upplever många att bilen är överlägsen kollektivtrafiken, eftersom kollektivtrafiken innebär ytterligare byten och släpande jämfört med bilen. Dock innebär parkeringssituationen kring Saltholmen, där man ofta har bilen parkerad långt från terminalen, en svårighet som man har olika lösningar för. En lösning är att vara mer än en person i bilen, så att man kan köra fram bilen och lämna varor med en person vid terminalen. När man är ensam lämnar vissa ändå varorna vid terminalen för att hämta upp dem när man parkerat bilen. Andra känner oro för att sakerna ska bli stulna och bär dem från parkeringen.

Hur skulle förslagen påverka resor med varor?

I enkäten som fanns vid utställningarna och tillgänglig på internet, ställdes tre frågor som ger en bild av hur förslagen påverkar möjligheten att resa med varor. Frågorna handlade om hur förslagen skulle påverka möjligheterna att handla mat, att shoppa och att handla stora varor.

Förslag A Saltholmen

I webbenkäten tyckte de som bor i skärgården att det skulle bli lättare att resa med varor om förslag A genomfördes. Boende kring Saltholmen anser att det kommer försvåra deras möjlighet att resa med varor. Fiskebäcksborna verkar inte vara lika berörda som dom vid Saltholmen då majoriteten anser att det inte kommer innebära någon större förändring.

Vid utställningen tyckte de flesta att det skulle bli lättare att resa med varor om förslag A genomfördes.

Förslag B Saltholmen + knutpunkt

Fiskebäck- och Saltholmenborna svarade likt svaren för förslag A, medan skärgårdsborna anser att det skulle bli svårare att resa med varor om förslag B genomfördes.

Vid utställningen tyckte de flesta att det skulle bli svårare att resa med varor om förslag B genomfördes.

Förslag C Fiskebäck

De flesta skärgårds- och fiskebäcksborna tycker att detta förslag kommer att göra det svårare att resa med varor. De boende på Saltholmen ansåg att förslaget skulle göra det lättare att resa med varor.

Vid utställningen tyckte de flesta att det skulle bli lättare att resa med varor om förslag C genomfördes.

Förslag D Fiskebäck + knutpunkt

De flesta skärgårds- och fiskebäcksborna tycker att detta förslag kommer att göra det svårare att resa med varor. De boende på Saltholmen anser att förslaget skulle göra det lättare att resa med varor, likt svaren för förslag C men inte lika tydligt.

Vid utställningen tyckte de flesta att det skulle bli svårare att resa med varor om förslag D genomfördes.

Förslag E Linbana

Skärgårdsborna sticker ut mest i denna fråga och de flesta tycker förslaget med linbana kommer göra det svårare att resa med varor. De flesta från Saltholmen tycker däremot att förslaget kommer att förenkla deras möjlighet att resa med varor.

Vid utställningen uttryckte de flesta synpunkten att det skulle bli svårare att resa med varor om förslag E genomfördes.

Fördjupat resonemang genom workshop

Av workshopresultatet kan man utläsa bland annat följande:

Förslag B och D skulle innebära att det upplevs som mycket svårare att resa med packning, varor och gods. Detta beror på att parkeringen för bilar skulle ligga i anslutning till knutpunkten Frölunda torg, och att lösningen skulle kräva att man tar bussen därifrån till båten. Ett ytterligare byte med varor ses som svårt och onödigt. Dessutom ställs frågan hur det kommer att fungera med packning, varor och gods på bussen. Det kan komma att handla om stora väskor och paket, veckohandlingen eller större inköp. Kommer detta att få plats på bussen? Hur kommer det att fungera med varor som kan vara farliga att transportera, till exempel bensindunkar?

Vad gäller förslag E uttrycks också farhågor kring möjligheterna att transportera packning, varor och gods med linbanan. Frågeställningen är liknande som för förslag B och D, det vill säga kommer packning, varor och gods att rymmas?

RESA MED BARN

Resa med barn idag

Även när man ska resa med barn upplever många idag att egen bil är överlägsen kollektivtrafiken. Problem som nämns när man är på väg från fastlandet mot öarna med kollektivtrafiken är exempelvis att byten är nödvändiga vilket kan innebära att man tvingas kånka på små barn långa sträckor eller att man tvingas väcka sovande barn när man ska gå på båten. Detsamma kan gälla om man reser bil ensam med barn, eftersom parkeringen ligger långt från terminalen.

De flesta barn har sin skola eller förskola på öarna, vilket innebär att man i det dagliga livet inte reser via fastlandet. Förskola finns på de flesta av öarna där det finns fastboende, medan skola endast finns på några få öar. För skolbarn i lägre åldrar finns ledsagning på båtarna, medan äldre skolbarn reser själva.

Hur skulle förslagen påverka resor med barn?

Den fråga i enkäten som kan ge ledning kring möjligheterna att resa med barn, handlar om att lämna eller hämta barn på förskola eller skola. Svaren i kommande stycke täcker därför inte in resor till eller från fastlandet.

Förslag A Saltholmen

Fiskebäcksborna anser att förslaget inte kommer göra någon större skillnad vid hämtning och lämning av barn på förskola eller skola och detta anser även de flesta av skärgårdsborna även om många skärgårdsbor även

tycker det skulle bli lättare. Bland de Saltholmenbor som svarat på enkäten anser närmare 86 % att förslaget kommer försvåra hämtning och lämning av barn.

Förslag B Saltholmen + knutpunkt

Här svarar boende i Fiskebäck och skärgården mycket lika, majoriteten av de som svarat tycker att läget kommer att bli oförändrat med detta förslag medan de boende på Saltholmen anser att förslaget kommer försvåra hämtning och lämning av barn.

Förslag C Fiskebäck

De flesta skärgårds- och fiskebäcksborna tycker att förslag C kommer att innebära att möjligheterna att hämta och lämna barn blir oförändrade eller att det blir svårare. För de som bor på Saltholmen kommer detta förslag göra deras möjlighet att hämta och lämna på förskola eller skola lättare.

Förslag D Fiskebäck + knutpunkt

De flesta skärgårds- och fiskebäcksborna tycker att detta förslag kommer att göra det svårare när dom ska hämta eller lämna på förskola eller skola. De boende på Saltholmen anser att förslaget skulle göra det lättare för dem att hämta och lämna på förskola eller skola, likt svaren för förslag C men inte lika tydliga.

Förslag E Linbana

De flesta skärgårds- och fiskebäcksborna anser att förslaget inte skulle göra någon skillnad eller skulle försvåra deras möjlighet att hämta eller lämna barn medan de som bor på Saltholmen anser att det skulle bli lättare att hämta och lämna på förskola eller skola.

Fördjupat resonemang genom workshop

Resonemangen kring att resa med barn från fastlandet till öarna liknar resonemangen kring att resa med varor. Framför allt reagerar de boende i södra skärgården på att det förslag B och D upplevs som svårt att resa med barn eftersom det blir ett extra byte och en busstur, då man måste bära med sig barnen eller väcka sovande barn.

En del av förslag A, B, C och D är en ny båt mellan öarna. Denna pekas ut som en möjlighet till förenkling för barn som ska till skolan eller hämtas efter skolan.

Vad gäller linbanan funderar man kring hur denna kommer att fungera för äldre barn som idag reser utan vuxens sällskap. Kommer det att krävas ledsagning på linbanan?

TERMINALENS UTFORMNING OCH FUNKTION

Terminalen utformning och funktion idag

"Jag vill stå skyddad från regn och rusk"

citat från workshopdeltagare

De boende ser flera problem kring dagens terminalbyggnad. Den upplevs som liten och dessutom är den stängd kvällstid och under helger. Den innehåller ingen service i form av kafé eller kiosk. Det är ett stort avstånd mellan spårvagn, buss eller parkering och terminalen, vilket leder till att man måste gå långa sträckor, ofta med packning och varor. Här hänger parkeringsfrågan ihop med frågorna om att resa med varor och att resa med barn. Situationen upplevs som värre när vädret är dåligt eller när det är mörkt ute. Ett annat problem som nämns är bristen på tillgänglighet för människor med funktionsvariationer kring terminalen och båten.

Resonemang genom workshop

Förslag A, B, C och D innehåller alla en ny terminalbyggnad. Många uttrycker detta som positivt, framför allt med tanke på att den ger bättre möjligheter att tillbringa väntetid under väderskydd. Förhoppningar finns att terminalen kan utformas på ett sätt så att man även kan gå väderskyddad mellan buss eller parkering och båt. Det nämns också som positivt att det föreslås ett kafé i byggnaden, som kan fungera som en social mötespunkt när man väntar på båten. En farhåga som nämns är att det i förslagen inte uttrycks något kring tillgängligheten för funktionsvariationer.

Vad gäller förslag E, är en farhåga som uttrycks att linbanan innebär att båten som social mötespunkt försvinner.

RESA KVÄLLSTID

Resa kvällstid idag

*"Hemresa från schemalagd aktivitet passar sällan."
"Jag åker aldrig in för att gå på kulturevents på kvällar."*
citat från workshopdeltagare

Kvällstid går båten sällan och boende på öarna upplever passningen mellan spårvagn och båt som dålig, vilket leder till att resan hem tar lång tid. En del boende uttrycker att de helt undviker att åka in till fastlandet och centrum kvällstid, medan andra ändå tycker att det är värt att göra resan, trots de yttre omständigheterna.

Hur skulle förslagen påverka resor kvällstid?

I enkäten finns en fråga som handlar om hur möjligheterna att resa kvällstid påverkas av förslagen. Dessutom finns en fråga kring att göra kultur- och restaurangbesök. Dessa frågor ger ett svar på hur förslagen påverkar möjligheterna att resa kvällstid.

Förslag A Saltholmen

Skärgårdsborna har svarat i princip lika på båda frågorna och förslaget skulle göra det lättare för dem att resa kvällstid och även göra det lättare att göra restaurang- och kulturbesök. För fiskebäcksborna var åsikterna blandade medan för saltholmenborna skulle förslaget istället försvåra resande kvällstid.

Vid utställningen tyckte de flesta att det skulle bli lättare att resa kvällstid om förslag A genomfördes.

Förslag B Saltholmen + knutpunkt

Saltholmenborna anser att förslag B kommer att göra det svårare att resa kvällstid. Fiskebäcksborna tror att det kommer att vara oförändrat eller försvåra deras möjlighet att resa kvällstid men vara oförändrat eller göra det något lättare att göra kultur- och restaurangbesök. Flest skärgårdsbor anser att det kommer vara oförändrat eller svårare att resa kvällstid.

Vid utställningen tyckte de flesta att det skulle bli lättare att resa kvällstid om förslag B genomfördes.

Förslag C Fiskebäck

Majoriteten av de Saltholmenbor som har svarat anser att det kommer bli lättare att resa på kvällstid och göra kultur- och restaurangbesök om förslag C genomförs. För fiskebäcksborna kommer förslaget göra det svårare, något som även de flesta skärgårdsbor håller med om.

Vid utställningen rådde delade meningar. Det fanns både en stor grupp som säger att det skulle bli lättare och en stor grupp som säger att det skulle bli svårare att resa kvällstid.

Förslag D Fiskebäck + knutpunkt

De flesta av skärgårds- och fiskebäcksborna anser att förslag D kommer att försvåra deras möjlighet att resa på kvällar och göra kultur- och restaurangbesök medan de som svarat på enkäten av saltholmenborna tycker att förslaget kommer göra det lättare.

Vid utställningen anger de flesta att det skulle bli svårare att resa kvällstid om förslag D genomfördes.

Förslag E Linbana

De flesta av skärgårds- och fiskebäcksborna anser att förslaget kommer att försvåra deras möjlighet att resa på kvällar och göra kultur- och restaurangbesök medan de som svarat på enkäten av saltholmenborna tycker att förslaget kommer göra det lättare.

Vid utställningen uttryckte de flesta åsikten att det skulle bli svårare att resa kvällstid om förslag E genomfördes.

Fördjupad resonemang genom workshop

Många lyfter fram möjligheterna att resa under olika tider på dygnet som positivt, och att en anslutningsbuss föreslås till varje båt. Detta förslag finns med i förslagen A, B, C och D.

Vad gäller förslag E, uttrycker många farhågor kring den upplevda tryggheten med linbanan. Eftersom linbanan inte kräver att det finns personal som reser med, är många oroliga för hur det kommer att kännas om man kvällstid hamnar på en linbana tillsammans med personer som upplevs som hotfulla. Restiden på cirka 20 minuter kan i en sådan situation upplevas som väldigt lång.

PARKERINGSSITUATIONEN

Parkeringsituationen idag

"Att på kvällen åka fram och tillbaka mellan Saltholmen och Långedrag för att hitta en parkeringsplats. Och sen på morgonen att försöka komma ihåg var jag ställt bilen"

"Idag kan jag inte ens använda motorvärmare för att få en miljövänligare start"

"Det ser för jävligt ut på Saltholmen"

citat från workshopdeltagare och besökare vid utställningen

Problemen med parkeringssituationen kring Saltholmen upplevs olika beroende på om man bor i skärgården eller kring Saltholmen.

För de boende kring Saltholmen handlar problemet framför allt om boendemiljön. Parkeringen och trafiken dit leder till trängsel, utsläpp av avgaser och buller. Dessutom upplevs de stora asfalterade ytorna, fyllda med bilar, förfula miljön.

För de boende på öarna är problemen med parkeringssituationen andra. Det upplevs ofta svårt att hitta en parkeringsplats. Man vill gärna parkera sin bil så nära båtterminalen som möjligt, vilket leder till att man först åker nära terminalen och letar, och sedan kanske tvingas åka tillbaka för att parkera i Långedrag. Har man packning eller barn med sig upplevs situationen som ännu värre. Dessutom beskriver boende att de, nästa gång de ska använda bilen igen, kan ha svårt att hitta den då det är svårt att komma ihåg var man ställde den sist.

Kötiden till platserna, framför allt till de förhyrda platserna, upplevs som problematisk i sig. Många önskar sig en egen, förhyrd plats, så att man vet att det alltid finns en plats tillgänglig och var den är.

Andra problem som nämnts i samband med parkeringssituationen är att det saknas möjligheter för miljövänligare lösningar som motorvärmare och laddning av elbilar.

Resonemang genom workshop

För skärgårdsborna handlar knäckfrågan om huruvida parkeringen ska vara placerad vid terminalen eller knutpunkten. Många upplever att förslag B och D inte löser några problem. Att behöva parkera bilen vid knutpunkten i Frölunda, upplevs snarare som att dagens situation, där man åker fram och tillbaka för att till exempel lämna av varor, kommer att förvärras. Vad gäller förslag A och C uttrycker många åsikten att förslagen inte tar höjd för tillräckligt många parkeringar.

Boende kring Saltholmen eller Fiskebäck har inte uttryckt några synpunkter kring knutpunkt eller inte. Här handlar snarare frågan om terminalens läge, i Saltholmen eller Fiskebäck. Generellt kan man säga att Fiskebäcksborna föredrar att terminalen stannar vid Saltholmen och Saltholmenborna ser hellre att terminalen flyttar till Fiskebäck. Detta kan ses som ett sätt att vilja värna sin egen närmiljö.

RESA SOMMARTID

Resa sommartid idag

De boende i Södra skärgården och kring Saltholmen upplever idag problem i sitt vardagsresande sommartid på grund av mängden besökare och turister. Spårvagnarna mellan Göteborg centrum och Saltholmen upplevs som överfulla sommartid vilket bland annat innebär svårigheter att få en sittplats. Även båtarna upplevs som överfulla med människor, vilket kan leda till att man inte alltid kommer med den båt man velat komma med. Detta kan i sin tur leda till problem då man exempelvis inte hinner till arbetet i tid eller är i tid för att hämta på förskolan. Det kan också leda till svårigheter att få med sig packning, varor eller gods, samt cyklar och barnvagnar. Det finns idag inget system för förtur för de boende i området på kollektivtrafiken.

Hur skulle förslagen påverka resor sommartid?

I enkäten finns en fråga kring hur förslagen kommer att påverka möjligheterna att resa sommartid.

Förslag A Saltholmen

De flesta av saltholmenborna anser att det kommer bli svårare att resa under sommartid. För fiskebäcksborna var åsikterna blandade medan skärgårdsborna tycker att resandet sommartid kommer bli oförändrat eller lättare än det är idag med Förslag A.

Vid utställningen tyckte de flesta att det skulle bli lättare att resa sommartid om förslag A genomfördes.

Förslag B Saltholmen + knutpunkt

Förslaget kommer enligt de medverkande i enkäten från Saltholmen göra det svårare att resa sommartid. För fiskebäcksborna var åsikterna blandade medan flest skärgårdsbor anser att det kommer vara oförändrat eller svårare att resa på sommaren.

Förslag C Fiskebäck

De flesta av saltholmenborna anser att det kommer bli lättare att resa under sommaren. För de flesta skärgårds- och fiskebäcksbor kommer förslaget göra det svårare att resa sommartid.

Vid utställningen visade många att de trodde att det skulle kunna bli lättare att resa sommartid om förslag C genomfördes.

Förslag D Fiskebäck + knutpunkt

De flesta av saltholmenborna anser att det kommer bli något lättare att resa under sommaren. För de flesta skärgårds- och fiskebäcksbor kommer förslaget göra det svårare att resa sommartid.

Vid utställningen ansåg en majoritet att det skulle bli svårare att resa sommartid om förslag C genomfördes.

Förslag E Linbana

De flesta av skärgårds- och fiskebäcksborna anser att förslaget kommer att försvåra deras möjlighet att resa under sommaren medan de som svarat på enkäten av saltholmenborna tycker att förslaget kommer göra det lättare.

Vid utställningen uttryckte de flesta som svarat att det skulle bli svårare att resa sommartid om förslag E genomfördes.

Fördjupat resonemang genom workshop

Under workshoparna nämnde flera av de som har företag i skärgården farhågor för vad som skulle hända om terminalen skulle flyttas till Fiskebäck. Man är rädd för att besökare och turister får svårare att hitta ut till skärgården, vilket skulle kunna leda till svårigheter för verksamheter riktade mot besökare.

Dessutom undrar skärgårdsborna hur det kommer att fungera sommartid. Kommer bussarna att ha samma kapacitet för att få ut alla boende och besökare till terminalen jämfört med spårvagnen? Eller kommer det att innebära en ännu större risk för att inte få en plats på den kollektivtrafik som ansluter till båtarna?

På workshoparna, i likhet med enkäterna, var många positiva till de möjligheter en båt till centrum skulle ge, framför allt eftersom det ger bra möjligheter för besökare och turister att åka ut till Södra skärgården.

Att sommartid ha två terminaler upplevs å ena sidan som positivt eftersom det kan minska trängseln på båtarna. Det som uttrycks som farhågor är hur det kommer att fungera med turtätheten, kommer det att gå att ha en bra turtäthet från två terminaler? Hur kommer den anslutande kollektivtrafiken att fungera, och går det att få till på ett bra sätt till två terminaler?

RESA TILL ELLER FRÅN ARBETE OCH SKOLA

Resa till eller från arbete eller skola idag

För att resa till eller från arbete och skola idag, beskriver de boende att de har olika strategier. Om man vill resa med kollektivtrafiken reser man enklast i rusningstid, när förbindelserna är täta och snabba. Detta verkar för de flesta fungera relativt bra. Dock finns det personer som måste resa vid andra tidpunkter, till exempel eftersom man har ett arbete med oregelbundna arbetstider eller eftersom man åker tidigt på eftermiddagen eftersom man ska hämta barn på vägen hem. Dessa personer verkar snarare lösa sina resor genom att använda egen bil. Med kollektivtrafiken är det framför allt resorna till och från Göteborgs centrum som idag fungerar bra. Har man sitt arbete på annan plats, till exempel i Frölunda eller på Hisingen, verkar de flesta föredra att använda egen bil för sina resor.

Hur skulle förslagen påverka resor till eller från arbete och skola?

I enkäten finns en fråga kring hur förslagen kommer att påverka möjligheterna att resa till arbete eller skola.

Förslag A Saltholmen

Den största skillnaden som kan märkas när det gäller resande till och från jobb eller skola, är svaren mellan saltholmen- och skärgårdsborna. De flesta skärgårdsbor tycker förslaget kommer göra det lättare medan de som bor på Saltholmen tycker det kommer att göra deras arbetspendling svårare.

Vid utställningen tyckte de flesta att det skulle bli lättare att resa till eller från arbete eller skola om förslag A genomfördes.

Förslag B Saltholmen + knutpunkt

På frågan om att pendla till jobb eller skola om förslag B genomfördes, svarar boende i Fiskebäck och skärgården mycket lika, majoriteten av de som svarat tycker att läget kommer att bli oförändrat med detta förslag medan de boende på Saltholmen anser att förslaget kommer försvåra arbetspendlandet.

Förslag C Fiskebäck

De flesta skärgårds- och fiskebäcksborna som deltagit tycker att detta förslag kommer att göra det svårare att pendla till skola och jobb. För de som bor på Saltholmen menar man att detta förslag kommer att göra deras möjlighet att arbetspendla lättare.

Vid utställningen uttryckte de flesta att det skulle bli lättare att resa till eller från arbete och skola om förslag C genomfördes.

Förslag D Fiskebäck + knutpunkt

De flesta skärgårds- och fiskebäcksborna som deltagit tycker att detta förslag kommer att göra det svårare att pendla till skola och jobb. För de som bor på Saltholmen kommer detta förslag göra deras möjlighet att arbetspendla lättare.

Förslag E Linbana

De flesta skärgårds- och fiskebäcksborna som deltagit anser att förslaget skulle försvåra deras möjlighet att pendla till jobb eller skola medan de som bor på Saltholmen anser att det skulle bli lättare att pendla för dem.

Vid utställningen uttryckte de flesta synpunkten att det skulle bli svårare att resa till och från arbete och skola om förslag E genomfördes.

Fördjupat resonemang genom workshop

En anslutningsbuss till varje båt utpekades som något positivt, som skulle förenkla pendling till arbete och skola. Dessutom skulle det möjliggöra att pendlingen i större utsträckning sker med kollektivtrafiken även för de som har behov av att resa till arbete på varierande tider.

Båt till centrum skulle förenkla arbetspendlingen för skärgårdsborna. Detta nämns som positivt både om man arbetar eller går i skola i centrum och om man ska vidare till en annan del av staden, eftersom det skulle innebära färre byten.

De förslag som har Frölunda som knutpunkt samt linbaneförslaget, skulle innebära en förenkling för de som arbetar i eller kring Frölunda att resa till eller från arbetet med kollektivtrafike. En farhåga som framkommit är att man kanske kommer att känna sig låst eftersom det blir svårt att pendla till en annan plats i staden och att man därför inte kan byta arbete.

DE UNIKA MILJÖERNA

De unika miljöerna idag

I alla tre områdena, på öarna, kring Saltholmen och i Fiskebäck, finns en värdefull miljö kopplad till rekreation, havet, kusten och naturen. Dessutom är alla tre miljöerna uppskattade och viktiga för invånarna som boendemiljö.

Alla tre boendegrupperna visar en tydlig vilja att skydda sin egen unika natur- och rekreativmiljö. Skärgårdsborna värnar sin bilfria miljö, och i det avseendet trygga och tysta miljö, medan Saltholmenborna upplever sin miljö idag som störd av den trafik som skärgårdsresandet genererar. Problemen består av trängsel, buller, utsläpp av avgaser samt en otrugg trafikmiljö. Fiskebäckborna vill värna sin boendemiljö och sitt rekreativområde Sjöbacken.

Fördjupat resonemang genom workshop

Vad gäller Fiskebäck anser de boende att, om terminalen skulle flyttas till Fiskebäck som i förslag C eller D, skulle bostadsområden och exempelvis förskolor och skolor få en orimlig belastning med tanke på tillkommande bil- och busstrafik och de problem den medför som buller, avgaser och en otrugg trafikmiljö.

Fiskebäckborna är också rädda om sitt rekreativområde Sjöbacken, som man ser som hotat ifall terminalen skulle förflyttas till Fiskebäck och om delar av parkeringsplatserna hamnar inom rekreativområdet.

Saltholmenborna anser, å sin sida, att de redan idag har en störd boendemiljö på grund av biltrafiken till skärgården. Man ser inte att det finns något i förslag A eller B som tar tag i denna fråga. Man anser också att Saltholmen som kultur- och rekreativmiljö blir störd av de förfulande parkeringsytorna. Därför ser man hellre att terminalen flyttas till Fiskebäck.

Skärgårdsbornas farhågor för sin miljö är framför allt knutna till förslag E, linbana. Man pekar på att linbanan kommer att utgöra ett storskaligt, främmande och förfulande inslag i skärgårdsmiljön. Man är också rädd att linbanan kommer att kräva att befintliga farleder för båtar stängs och att man därmed försämrar rekreativmöjligheterna till havs i området.

4

AVSLUTNING

SAMMANFATTANDE REFLEKTIONER

Här samlas Whites reflektioner och tankar på hur man kan tolka tendenser och mönster i de svar vi fått genom detta arbete. Det går inte att dra generella slutsatser från materialet men reflektionerna kan ge en fingervisning i frågor som bör undersökas vidare.

Knutpunkt eller inte?

Materialet vittnar om att resor mot centrum fungerar idag bra, åtminstone så länge som man har möjlighet att välja under vilka tider man reser. Att resa med kollektivtrafiken fungerar bäst under de tider när många åker, medan att åka bil fungerar bättre om man kan välja att åka när andra inte åker. Workshopresultaten indikerar att de flesta idag har sitt arbete i centrum.

Att resa mot Frölunda från öarna eller Saltholmen med kollektivtrafiken fungerar däremot ganska dåligt idag. Detta är ofta resmålet när man ska utföra ärenden som att handla.

I ett framtida Göteborg, där Frölunda torg fått utökad betydelse som knutpunkt och därmed bättre kollektivtrafik, mer service, mer bostäder etc kan man förvänta sig att resorna mot Frölunda kommer att bli fler. Detta kommer troligtvis att gälla resor med olika syften, till exempel kommer fler att arbeta kring Frölunda torg och fler kommer att handla här. Detta skulle kunna tala för en lösning som förslag B eller D där Frölunda torg blir en knutpunkt i resandet. En förbättrad koppling med kollektivtrafiken till Frölunda torg kan vara positiv, åtminstone om det inte sker på bekostnad av kollektivtrafiken till Göteborgs centrum. Istället kanske man kan tänka sig kollektivtrafiken som behovsstyrd, där man efter hand byter fokus mot de resmål dit flest reser.

Dock kan man inte i dialogen hitta något stöd för att, som i förslagen B och D, lägga delar av parkeringen för de boende i skärgården vid knutpunkten. Kring parkeringsfrågan är det tydligt att de boende på öarna föredrar en lösning där parkeringen ligger i anslutning till terminalen. Detta beror på att man har svårt att se hur vardagslivet ska lösas om bilen står parkerad långt från terminalen. Man ser ingen bra lösning kring hur man ska få med sig exempelvis packning, varor, gods eller sovande barn om man måste lägga till ett extra byte och en busstur till resan.

Ett annat perspektiv kring detta som bör tilläggas är att boende kring Frölunda torg knappt deltagit i dialogen. Om man ska tillskapa ett stort antal parkeringar i deras boendemiljö, bör de också få en chans att tycka till kring detta.

Saltholmen eller Fiskebäck?

På frågan om terminalen ska ligga på Saltholmen eller i Fiskebäck, är det svårt att hitta ett tydligt svar i materialet från dialogen.

De boende i Fiskebäck föredrar att terminalen ligger kvar på Saltholmen eftersom de oroar sig för sin boendemiljö. Men man ser också fördelar med en terminal i Fiskebäck främst eftersom man ser att kollektivtrafiken i området skulle förbättras.

De boende på Saltholmen uttrycker ofta att terminalen ska flytta till Fiskebäck när man tänker på sin boendemiljö. Men om terminalen skulle flytta till Fiskebäck oroar man sig för att spårvagnen till Saltholmen kanske försvinner.

Skärgårdsborna tenderar att hellre se Saltholmen än Fiskebäck som terminalläge, men genom de

fördjupade diskussionerna under workshoparna har det framkommit att det är svårt att se hur Fiskebäck som terminalläge skulle påverka vardagsresandet i negativ riktning förutom möjligtvis att det blir en något längre sträcka att resa på fastlandet. Svaren kan istället tänkas vara grundade i att Saltholmen är en bekant situation, medan man inte vet riktigt hur det skulle fungera med en terminal i Fiskebäck.

Linbana?

Vad gäller linbanan visar workshopresultatet å ena sidan att linbanan har potential att uppfylla många av behoven de boende har i sitt vardagsresande. Däremot finns en stor oro för linbanan som transportmedel.

Oron handlar både om linbanans funktion, till exempel hur man får med sig varor, hur man får med sig cykeln, hur trygg känner man sig och hur fungerar den vid dåligt väder, men också om öarnas identitet och det sociala samspelet, där man snarare associerar båt till skärgårdslivet, ser båten som en mötepunkt och funderar över hur landskapsbilden skulle påverkas av linbanorna.

Representativitet

Av enkätsvaren och workshopresultatet kan man förstå att den inställning en person har till ett specifikt förslag, också färgar hur man svarar på frågor om hur vardagslivet och tillgängligheten skulle påverkas om förslaget genomfördes. Ett exempel: många skärgårdsbor svarade i enkäten att det skulle bli svårare att promenera om det fanns broar mellan öarna, borde det inte vara tvärt om när möjligheten att promenera mellan öarna ges? Slutsatsen av detta är att det kan vara så att förslagen skulle påverka vardagsresor och vardagssituationer på ett något annat sätt än vad som framkommit i enkät och under workshops.

Den stora skillnaden i antal enkätsvar från olika boendeområden måste tas hänsyn till då utfallet kan se olika ut beroende på om det är flera hundra som svarat eller under tio personer. Det är bara män från Fiskebäcksområdet som har svarat på enkäten, utfallet kanske hade sett annorlunda ifall könsfördelningen varit jämnare? Även åldersfördelningen bland de som svarade bör tas hänsyn till, då deltagande från unga var starkt begränsat. Ett resultat av detta har tidigare belysts. I workshopen visade sig resor mellan öarna inte vara särskilt viktiga, medan man kan anta att de skulle varit viktigare om barn som reser mellan öarna för att ta sig till skolan och vänner deltagit i större utsträckning.

En annan fråga man kan ställa sig är kring det låga deltagandet bland grupper som idag inte använder bil ofta. Det kan vara så att man tänker att utredningen inte gäller en själv i lika stor utsträckning eftersom den handlar mycket om parkering. Dock är det ju så att utredningen rör hela resandet till och från Södra skärgården, Saltholmen och Fiskebäck, och att grupper som påverkas i stor utsträckning därför inte deltagit.

Hur svaren skiljer sig mellan olika grupper

Det går att se mönster i enkätsvaren i hur de olika förslagen kan kopplas till ett område och de boendes påverkan. Saltholmenborna tycker i princip att alla förslagen som kan minska trafiken ut till Saltholmen är bra medan de som bor i skärgården anser att förslag som ger bättre parkeringsmöjligheter på Saltholmen och ett utökat båttrafiksystem skulle göra deras vardagsliv lättare. Det förslag som det råder störst enighet kring i enkäten var kombinationsförslaget båt till centrum, där alla grupper ansåg att detta skulle göra vardagslivet lättare.

INFÖR FORTSATT ARBETE

I detta stycke samlas Whites tankar och erfarenheter kring dialogprocessens upplägg som kan vara värdefulla för kommunen att ta med sig in i det fortsatta arbetet med TPUSS.

Vad har vi vunnit?

Dialogprocessen med alla de ingående delarna, utställningarna, hemsidan, webbenkäten och workshoparna har inneburit att arbetet med TPUSS och de framtagna förslagen har spridits bland de boende och verksamma i området.

Den har också skapat en fördjupad förståelse inom projektgruppen för invånarnas nuvarande situation vad gäller tillgänglighet samt konsekvenser för invånarna om de olika förslagen genomfördes. Det viktigaste ur denna fördjupade förståelse finns nedtecknad i denna rapport, men förståelsen bärs också med hos varje deltagare i arbetsgruppen och kan användas inför det fortsatta arbetet med TPUSS. Därför har det varit extra viktigt att stadens tjänstemän, från projektgruppen och alla berörda förvaltningar och bolag på ett eller annat sätt deltagit under "Öppet hus"-veckorna.

Vad har vi inte fått med?

Inom det fortsatta arbetet och den fortsatta processen skulle det dock vara värdefullt att fundera över deltagandet från invånare i dialogprocessen. Särskilt några perspektiv eller befolkningsgrupper har saknats.

Skärgårdsborna har under denna period väl representerats. Fastlandsborna däremot, har varit mindre representerade i dialogen. Boende i Fiskebäck och kring Saltholmen har deltagit i något mån, medan boende kring Frölunda torg i princip inte alls deltagit i

dialogprocessen. Om man exempelvis skulle välja att gå vidare med ett förslag med knutpunkt och parkering vid Frölunda torg, bör boende här ges chansen att resonera kring konsekvenserna av detta. För att öka delaktigheten hos de fastlandsboende bör Göteborgs stad i den fortsatta processen fundera över hur man annonserar arbetet så att det för alla framgår att det är fler som berörs än bara de boende i Södra skärgården.

På liknande sätt kan staden i fortsatt process fundera över hur man tydligare annonserar arbetet så att det framkommer att det inte bara är parkeringarna som berörs, utan att det innebär ett helt paket vad gäller resandet i området. Då bör man särskilt skapa möjligheter till delaktighet bland fler i gruppen som inte använder bil särskilt ofta idag.

Bland de som deltagit i dialogprocessen saknas i stor utsträckning de yngre invånarnas perspektiv. Inför det fortsatta arbetet bör man hitta nya vägar som på ett mer uppsökande sätt når ungdomarna.

Nästa steg i TPUSS

En idé för nästa steg i TPUSS, när staden landat i en tydligare bild av hur projektet ska gå vidare, är att ta fram en djupare social konsekvensanalys som bygger på inspel från fler intresseperspektiv. I detta skede har man valt att fokusera på de boendes perspektiv och hur vardagen påverkas, medan det in tidigare skeden fanns andra perspektiv representerade. En bredare social konsekvensanalys skulle kunna ge utrymme för fler perspektiv, exempelvis besökarnas perspektiv eller stadens verksamheters perspektiv. Det skulle också kunna vara en möjlighet att belysa fler frågor, exempelvis hur staden hålls samman eller hur identiteten påverkas.

Förändringsförslag

Några idéer från workshopdeltagarna, som de ansåg skulle förbättra förslagen ytterligare:

- Inför Styr och ställ vid parkeringarna och terminalen, så att man lättare kan transportera sig mellan dessa.
- Inför någon typ av förtur på kollektivtrafiken för fastboende under sommaren, till exempel ett "fastboendekort" , så att man inte måste vänta på nästa båt, buss eller spårvagn på grund av många turister.
- Gör det billigare för de boende på öarna att använda lokala hantverkare genom att införa avgiftsbefrielse för hantverkarna mellan öarna.
- En ösnabb till varje avgång under dygnet hade förbättrat mycket!
- Låt ösnabben stanna vid Kungssten för att förenkla byten.

white